

ЧЕРНИЧЕНКО В.Б., ст. гр. ФМЕ – 42
Наук. кер. Никифоренко В.Г., д.е.н., доц.
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

ІНВЕСТИВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ: МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ

Визначено тенденції в зміні ролі освітньої сфери в побудові економіки знань, а також проблеми підвищення ефективності взаємодії, суб'єктів інвестування в людський капітал.

Актуальність. Сучасна наука управління виявляє помітну зацікавленість до тенденції, що формуються, щодо інвестицій у нарощування людського капіталу. Сьогодні без постійного й вагомого інвестування в освіту не має надії на побудову української економіки, що базується на знаннях, немає надії на більш високий рівень розвитку суспільства в цілому. У зв'язку з цим сьогодні з'явилася необхідність у розробці механізму й інструментарію інвестицій у розбудову системи безперервної освіти, які забезпечили б формування й збагачення інтелектуального капіталу персоналу як визначальної складової людського капіталу.

Мета дослідження. Метою статті є викладення власних поглядів щодо визначення системних скоординованих дій у розбудові якісної безперервної освіти, які мають бути спрямованими на розвиток інтелектуального капіталу.

Основна частина. У сучасних умовах при прискоренні науково-технічного прогресу, яке призводить до скорочення періоду старіння професійних знань до 3-х років, освіта людини вимагає постійних і досить великих інвестицій.

У країнах членах Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) інвестиції в знання зростають швидше, ніж інвестиції в основні фонди. За оцінками експертів у промислово розвинених країнах приблизно 40% загального обсягу промислової продукції [1] вже зараз створюються на базі знань, а успіх національної економіки визначається ефективністю в накопиченні й використанні знань і технологій. Вкладання в знання, створення мереж знань є ключовими факторами розвитку нововведень, а їх поширення – джерелом зростання продуктивності й конкурентоспроможності.

Головним результатом економічної віддачі освіти вважається приріст заробітної плати працівника, завдяки підвищенню його освітнього й професійного потенціалу. Таке припущення ґрунтується на тому, що відмінність зарплат відображає відмінність у продуктивності праці, кваліфікації праці (хоча й існує багато прикладів недотримання такої залежності, особливо в Україні). Згідно з даними ЮНЕСКО 60% різниці в доходах людей припадає на освіту, а 40% - на всі інші фактори (здоров'я, природні здібності, тощо) [2,с.14].

Аналіз економічних показників у перехідний період розвитку України в

галузі освіти показав, що інвестиції в освіту людини відстають від більшості інших країн. Разом із тим економіка знань пред'являє до людини (особливо тієї, що займається розумовою працею) особливі вимоги до наявних у нього знань. Крім вузькоспеціалізованих, необхідно мати міждисциплінарні знання, вміти систематизувати інформацію й використовувати велику кількість інформаційних технологій, уміти постійно оновлювати свої знання. Для цього мало бажання й природних здібностей людини, необхідно щоб уся система освіти відповідала вимогам суспільства, що розвивається.

На зміну моделі кінцевої освіти, основною метою якої була передача об'єкту освіти – людині, накопичених людством знань і досвіду, повинна прийти модель безперервної освіти. Відповідно до парадигми людського існування, що базується на нових знаннях і глобальних принципах мислення, на принципах сталого розвитку, метою освіти повинний стати безперервний розвиток людини, формування в неї критичного мислення, незалежності в прийнятті рішень, соціальної активності.

Оскільки освіта впливає на всі складові людського капіталу, вкрай важливим є збільшення інвестицій у третину освіти (до якої за Міжнародною стандартною класифікацією освіти відноситься середня професійна, вища професійна й після вузівська освіта) до рівня розвинених країн і об'єднання зусиль по формуванню високого рівня людського капіталу всіх зацікавлених у цьому сторін – самої людини, організацій-роботодавців і держави.

На рисунку наведено основні суб'єкти й напрямки інвестування коштів в освітню сферу.

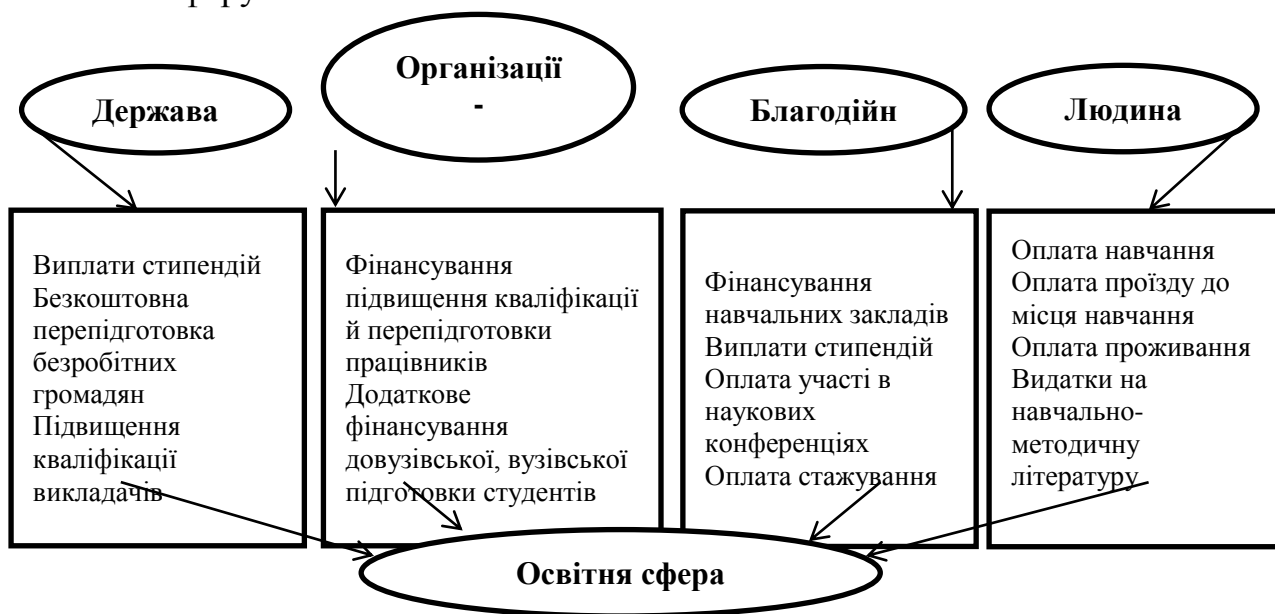

Рисунок. Суб'єкти і напрямки інвестування коштів

На даному етапі розвитку в умовах переходу до економіки, заснованої на знаннях, основним завданням системи освіти є формування і подальший розвиток навиків і здібностей до навчання не тільки на рівні індивідів, організації в цілому, але і на загальнодержавному рівні. Це припускає

формування і реалізацію відповідної концепції інноваційної побудови системи безперервної освіти.

Висновки. Таким чином, для досягнення вказаної мети необхідно перш за все визначити умови і механізми їх досягнення, які:

- забезпечать якісні зміни в самій освіті, системі освіти і освітніх середовищах для надання можливостей людині багатогранно розвиватися як духовній, творчій і здоровій особі відповідно до вимог сучасного розвитку України;
- створять умови для зацікавленої участі суспільства в розвитку освіти;
- повною мірою враховуватимуть суспільний запит з боку різних груп населення.

Впровадження в систему безперервної освіти України ефективних економічних механізмів і підвищення її інвестиційної привабливості можливе за рахунок виконання наступних завдань:

- розробки, апробації і впровадження ефективних технологій управління якістю освіти, що забезпечують її інвестиційну привабливість;
- розробки, апробації і впровадження моделі багатоканального фінансування освітніх установ і організацій всіх рівнів, типів і видів.
- розробки і впровадження системи економічної мотивації праці працівників освіти, пов'язаної із застосуванням ними в своїй професійній практиці принципів інноваційного розвитку освіти.

Вважаємо, що інструментами реалізації інноваційного розвитку освітньої сфери повинні стати механізми:

- прогностичного аналізу розвитку освіти;
- створення системних освітніх комплексів на конкурсній основі;
- залучення інвестицій в освіту через суспільну участь в управлінні освітою і процесах визначення освітньої політики;
- довгострокового нормативного фінансування споживачів освітніх послуг.

Бібліографічний список

1. Доклад о развитии человека 2011. Украина // HDR website: <http://hdr.undp.org>.
2. Добрынин А.И., Дятлов С.А., Цыренова Е.Д. Человеческий капитал в транзитивной экономике. – СПб. Наука, 1999. – 307 с.